

OVERZICHT DER BESCHIKBARE GEGEVENS OVER
INSECTENPLAGEN IN ONZE BOSSEN EN ANDERE
HOUTOPSTANDEN IN HET JAAR 1956.¹⁾

(A survey of the available data on insect pests in forests and other ligneous growth
in the Netherlands in 1956. With a summary)

[453 (492)]

door

J. LUITJES

(Comité ter Bestudering en Bestrijding van Insectenplagen in Bossen)

Summary :

The available data on infestation by forest insects in 1956 are summarised in table I and II.

The greatest damage was caused by the following species :

- a. *Tortrix viridana*, the Green Oak Roller moth; the larvae of which caused severe defoliation over extensive areas principally in the eastern and north-eastern part of the Netherlands; the species attacked were: Common Oak, Red Oak, Ash and fruit trees.
- b. *Operophtera brumata*, the winter moth, especially in the eastern part of the country; often together with the green Oak Roller moth.
- c. *Leucoma salicis*, the Satin Moth, the larvae of which feed on poplars.
- d. *Euproctis chryorrhoea*, the Browntail Moth, causing much damage to common Oak, Red Oak, Sea Buckthorn and fruit trees.
- e. *Coleophora laricella*, the Larch Case Bearer; the larvae caused severe browsing of larch trees over large areas, especially in the eastern and north-eastern parts of the Netherlands.
- f. *Hylobius abietis*, the Pine Weevil; especially douglas and larch were attacked, to a lesser degree also Sitka and Scots Pine.

De in dit overzicht verwerkte gegevens over de insectenplagen in onze bossen en andere houtopstanden in het jaar 1956 zijn grotendeels afkomstig van de waarnemers van het Comité ter Bestudering en Bestrijding van Insectenplagen in Bossen (het ITBON) en van de schrijver. Aan allen die ons inlichtingen verschaffen brengen wij hierbij onze oprechte dank.

De namen der insecten komen overeen met die der „Nederlandse Bosinsecten” (1), voorzover zij daarin worden genoemd. De aldaar niet genoemde soorten worden hier alleen met de wetenschappelijke naam aangeduid, tenzij een algemene gebruikelijke Nederlandse naam reeds bestaat. De plantennamen komen overeen met „De namen van onze voornameste houtgewassen” (2).

¹⁾ Verschijnt tevens als Mededeling 30 van het ITBON.

Kevers (Coleoptera)

De schadelijkste kevers in het jaar 1956 waren de grote dennensnuittor (*Hylobius abietis*), de dennenscheerder (*Myelophilus piniperda*), de wilgensnuittor (*Cryptorrhynchus lapathi*) en de kleine populierenboktor (*Saperda populnea*).

De eerste was schadelijk in het oosten en noorden van ons land, waar vooral douglas en lariks, in mindere mate sitka en groveden, werden aangetast.

Berichten over dennenscheerder-aantasting kwamen eigenlijk uit alle delen van ons land; het betrof hier in bijna alle gevallen aantasting op groveden, een enkel bericht had betrekking op oostenrijkse den.

In Utrecht werd een wegbepanting van *Populus marilandica* ernstig aangetast door de wilgensnuittor, terwijl berichten over matige aantasting van populieren door hetzelfde insect uit Friesland en Noord Brabant binnen kwamen.

Eveneens schadelijk op populier was *Saperda populnea* in de Noord Oost Polder.

Vlinders (Lepidoptera)

De schadelijkste vertegenwoordiger in deze orde is ongetwijfeld de groene eikenbladroller, *Tortrix viridana*, geweest. Over zeer grote delen van Overijssel en Gelderland kwamen berichten van kaalvreterij, maar ook uit de andere delen van het land kwamen meldingen van zware aantastingen. De aangetaste houtsoort was in verreweg de meeste gevallen inlandse eik, maar Amerikaanse eik, es en vruchtbomen werden plaatselijk niet gespaard.

In het Oosten van ons land ging de vreterij van *Tortrix viridana* plaatselijk samen met zeer ernstige vreterij van de kleine wintervlinder (*Operophtera brumata*).

In Gelderland, Oostelijk Noord Brabant en Limburg had de eik eveneens te lijden van de bastaardsatijnvlinder, *Euproctis chrysorrhoea*, welk insect zich in Noord- en Zuid Holland plaatselijk massaal op duindoorn, *crataegus* en vruchtbomen ontwikkelde.

In Noord Holland werd duindoorn eveneens door *Cacoecia rosana* aangetast.

Het schadelijkste populiereninsect in 1956 was *Leucoma salicis*, de satijnvlinder; zware aantastingen kwamen voor in de IJ-polder (*Populus marilandica*) en in de Noord Oost Polder, Limburg en Noord Brabant.

In het noordwestelijk deel van de Noord Oost Polder werden de populieren eveneens zwaar aangetast door de pijlstaart, *Smerinthus populi*.

Het schadelijkste naaldhoutinsect in deze orde was de lariksmot, *Coleophora laricella*. Uit vrijwel alle delen van het land kwamen berichten over schadelijk optreden; de hevigste aantastingen lagen in het oosten en noord oosten van ons land (Gelderland, Overijssel en Drente).

In deze orde moeten verder nog worden genoemd de dennenlotrups (*Retinia buoliana*) en *Hyponomeuta evonymella*; de eerste kwam in de Noord Oost Polder plaatselijk ernstig voor op groveden, in Noord Holland minder ernstig op zeeden. *Hyponomeuta evonymella* trad in Noord- en Zuid Holland schadelijk op aan *Prunus*, meidoorn en duindoorn.

Bladwespen (Hymenoptera)

Uitgezonderd *Lygaeonematus abietinum*, die in Denekamp fijnsparmatig aantastte, werd nergens schade veroorzaakt door bladwespen. *Diprion pini*, ons gevaarlijkste grovedennen insect, veroorzaakte dus dit jaar geen noemenswaardige schade.

Vliegen (Diptera), luizen (Hemiptera) en mijten (Acaridae)

De aantastingen veroorzaakt door de vertegenwoordigers van deze orden hadden allen een plaatselijk karakter.

Rhabdophaga terminalis (Diptera) veroorzaakte in Zeeland plaatselijk een zware aantasting op wilg.

Andere eveneens plaatselijke, zware aantastingen in Zeeland en Zuid Holland werden veroorzaakt door *Eriophyes* (Acaridae) op esdoorn, *Pamphigus bursarius* (Hemiptera) op italiaanse populier en *Lepidosaphes ulmi* (Hemiptera) op Sorbus.

Literatuur :

1. Nederlandse Bosinsecten, — Ned. Boschb. Tijdschrift 22 (1), 1950 (12—26).
2. Nederlandsche Boschbouw Vereniging, — De namen van onze voornaamste houtgewassen, 1948.

Tabel I. De in 1956 schadelijk opgetreden insecten, gerangschikt naar het beschadigde gewas.

Table I. The insect pests that were in evidence in 1956, grouped according to their host plants.

Plantensoort/ <i>plant species</i>	Aangetast door/ <i>attacked by</i>
<i>Pinus sylvestris</i> L.	: <i>Myelophilus piniperda</i> L. : <i>Diprion pini</i> L. : <i>Hylobius abietis</i> L. : <i>Retinia buoliana</i> Schiff. : <i>Brachyderes incanus</i> L. : <i>Pineus pini</i> Kch.
<i>Pinus Nigra</i> Arn. var. <i>austriaca</i> Asch. et Gräbn.	: <i>Hylobius abietis</i> L. : <i>Diprion pini</i> L. : <i>Pissodes notatus</i> L. : <i>Myelophilus piniperda</i> L. : <i>Retinia buoliana</i> Schiff.
<i>Pinus Nigra</i> Arn. var. <i>corsicana</i> hort.	: <i>Diprion pini</i> L. : <i>Hylobius abietis</i> L.
<i>Pinus Pinaster</i> Ait.	: <i>Retinia buoliana</i> Schiff.
<i>Picea Abies</i> Karst	: <i>Lygaeonematus abietinum</i> Htg. : <i>Ips typographus</i> L.
<i>Picea sitchensis</i> Carr.	: <i>Hylobius abietis</i> L.
<i>Pseudotsuga taxifolia</i> Britt.	: <i>Gilletteella cooleyi</i> Gill. : <i>Hylobius abietis</i> L.
<i>Larix</i> sp.	: <i>Coleophora laricella</i> Hb. : <i>Hylobius abietis</i> L.
<i>Taxus baccata</i> L.	: ? <i>Eulecanium</i> sp.

Plantensoort/ <i>plant species</i>	Aangetast door/ <i>attacked by</i>
Quercus sp.	: Tortrix viridana L. : Operophtera brumata L. : Euproctis chrysorrhoea L. : Rhizotrogus solstitialis L. : Kermes quercus L.
Quercus borealis Michx. var. maxima Ashe	: Tortrix viridana L. : Operophtera brumata L.
Fagus silvatica L.	: Cryptocossus fagi Bärensp.
Betula sp.	: Rhizotrogus solstitialis L. : Rhamphus pulicarius Herbst.
Salix sp.	: Phalera bucephala L. : Phyllodecta sp. : Cossus cossus L.
Populus sp.	: Leucoma salicis L. : Saperda populnea L. : Smerinthus populi L. : Cryptorrhynchus lapathi L. : Cossus cossus L.
Populus nigra L. var. italica du Roi	: Pemphigus bursarius L.
Populus Marilandica Bose.	: Cryptorrhynchus lapathi L. : Leucoma salicis L.
Ulmus sp.	: Malacosoma neustria L.
Ulmus campestris (L.s.s.) Mill. var. Suberosa Wahlb.	: Eriosoma sp.
Acer sp.	: Eriophyes sp.
Hippophae rhamnoides L.	: Euproctis chrysorrhoea L. : Cacoecia rosana L.
Euonymus europaea L.	: Hyponomeuta evonymella Scop.
Crataegus sp.	: Euproctis chrysorrhoea L. : Hyponomeuta evonymella Scop. : Agrilus' sinuatus oliv : Hyponomeuta padella L. : Rhizotrogus solstitialis L.
Prunus sp.	: Hyponomeuta evonymella Scop.
Fraxinus sp.	: Tortrix viridana L. : Operophtera brumata L.
Sorbus intermedia Pers.	: Lepidosaphes ulmi L.
Corylus sp.	: Hyponomeuta evonymella Scop.

Tabel II. De graad van aantasting in de verschillende provincies.

Table II. The degree of infestation in the different provinces of the Netherlands.

A = Ernstige aantasting
= (eventueel kaalvreterij)
a = idem plaatselijk
B = Matige aantasting
b = idem plaatselijk
C = Lichte aantasting
c = idem plaatselijk

A = Heavy infestation (defoliation in
the case of leaf eating insects)
a = idem local
B = Moderate infestation
b = idem local
C = Light infestation
c = idem local

Insectensoort/ <i>Insect species</i>	Provincies/ <i>Provinces</i>											
	Friesland	Groningen	Drente	Overijssel	Gelderland	Utrecht	N. Holland	Z. Holland	Zeeland	N. Brabant	Limburg	N.O. Polder
<i>Rhizotrogus solstitialis</i> L.								b				
<i>Pissodes notatus</i> L.							b					
<i>Hylobius abietis</i> L.	b		b	ab						c		
<i>Cryptorrhynchus lapathi</i> L.	b					a				b		
<i>Brachyderes incanus</i> L.					bc	b						
<i>Myelophilus piniperda</i> L.	bc					bc		c		a	bc	
<i>Ips typographus</i> L.			c									
<i>Phylloocta</i> sp.										b		
<i>Saperda populnea</i> L.												a
<i>Agrilus sinuatus</i> Oliv.								c				
<i>Rhamphus pulicarius</i> Herbst.								b	c			
<i>Cossus cossus</i> L.									c			
<i>Euproctis chrysorrhoea</i> L.					a		ac	a			ab	
<i>Malacosoma neustria</i> L.							c					
<i>Tortrix viridana</i> L.	a		ab	Ac	Abc		abc			ab	a	
<i>Operophtera brumata</i> L.				a	Abc							
<i>Retinia buoliana</i> Schiff.	c					c	b	c			c	a
<i>Coleophora laricella</i> Hb.	c		aBC	abC	AC		b			c	c	
<i>Hyponomeuta evonymella</i> Scop.							abc	a				
<i>Hyponomeuta padella</i> L.									c			
<i>Leucoma salicis</i> L.								a		a	a	a
<i>Phalera bucephala</i> L.						b					a	a
<i>Smerinthus populi</i> L.												a
<i>Cacoecia rosana</i> L.							a					
<i>Diprion pini</i> L.				c					c			
<i>Lygaeonematus abietum</i> Htg.	c			b							ac	
<i>Rhabdophaga terminalis</i> H.l.w.									a			
<i>Cryptococcus fagi</i> Bärensp.												
<i>Gilletteella cooleyi</i> Gill.				b		b		c				
<i>Pemphigus bursarius</i> L.									c	a		
<i>Lepidosaphes ulmi</i> L.									a			
<i>Eriosoma</i> sp.									c			
? <i>Eulecanium</i> sp.						a						
<i>Kermes quercus</i> L.											b	
<i>Pineus pini</i> Kch.								c				
<i>Eriophyes</i> sp.									a			